

ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ ДО СВІТОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

Сучасний етап розвитку світової економічної системи характеризується посиленням взаємодії між країнами світу за різними напрямками міжнародного економічного співробітництва, такими як міжнародне підприємництво, міжнародна торгівля товарами та послугами, міжнародний рух факторів виробництва, міжнародне наукове співробітництво тощо. Однак, ступінь і характер участі різних країн в цих процесах різний і залежить від ряду факторів: динаміки та рівня розвитку національної економіки, макроекономічної стабільності, залученості до міжнародного розподілу праці, адаптивності національної економіки до міжнародних умов господарювання.

Україна як суб'єкт світового господарства взаємодіє з іншими країнами за різними напрямками міжнародного економічного співробітництва. Вона бере участь в міжнародній торгівлі, переміщенні капіталу, міграції робочої сили тощо. Про це свідчать наступні дані. Так, експорт товарів у 2009 році становив 40394 млн. дол. США, імпорт – 44701 млн. дол. США. Що стосується експорту-імпорту послуг, то слід відмітити, що у 2009 році експортовано послуг на суму 13859 млн. дол. США, імпортовано на суму 11505 млн. дол. США. Україна також бере участь у міжнародному переміщенні капіталу. Так, за 2009 рік прями інвестиції (сальдо) склали 4654 млн. дол. США [2].

Однак, більш глибокий аналіз участі України в світогосподарських процесах дозволяє виділити ряд негативних моментів. Так, темпи зростання у 2009 році експорту товарів склали -40,3%, темпи зростання імпорту товарів склали -46,7%; темпи зростання експорту товарів та послуг році склали -36,6%, темпи зростання імпорту товарів та послуг склали -43,8%. Також слід відмітити, що рахунок поточних операцій у 2009 році був від'ємним і складав -1732 млн. дол. США, рахунок операцій з капіталом та фінансових операцій також був від'ємним і складав -11994 млн. дол. США [2].

За перше півріччя 2010 року відбулися певні позитивні зрушення: рахунок поточних операцій став позитивним і дорівнював 224 млн. дол. США, а рахунок операцій з капіталом і фінансових операцій – 4203 млн. дол. США. Баланс товарів залишився негативним і склав -1947 млн. дол. США. Слід відмітити, що стан платіжного балансу покращився у другому кварталі 2010 року і за цей період вперше з початку кризи сальдо зведеного платіжного балансу стало додатнім [1].

У другому кварталі 2010 року експорт товарів становив 12,9 млрд. дол. США, що на 41,2% більше, ніж у другому кварталі 2009 року. Експорт засобів виробництва зростає найбільше (у півтора рази у другому кварталі 2010 р., порівняно з відповідним періодом попереднього року). Експорт споживчих товарів та товарів проміжного споживання зростає теж достатньо високими темпами (31% та 43,4% відповідно) [1].

За товарними групами слід відзначити скорочення з початку року експорту продукції АПК. В той же час достатньо активно відновлюються вартісні обсяги поставок на зовнішні ринки чорних металів (у другому кварталі в 1,9 рази більше, ніж у відповідному кварталі минулого року). Також високими темпами зростає в цьому році експорт продукції машинобудування (38,4% за перші шість місяців). Разом з тим, структура експорту залишається несприятливою. В експорті високу частку займає продукція з низьким рівнем обробки, металургійна продукція – 37,9% до загального експорту, продукція АПК – 16,2%. В той же час машинобудівна продукція займає 17,5% в експорті, продукція хімічної промисловості – лише 8,1% [1].

У другому кварталі 2010 року в Україну було імпортовано товарів на загальну суму 13,6 млрд. дол. США, що на 39,5% більше, ніж у відповідному кварталі 2009 року. Найактивніше зростає імпорт проміжного споживання (на 40,9% за другий квартал у порівнянні з відповідним періодом минулого року). Імпорт споживчих товарів збільшився на 36,8%, а зростання імпорту засобів виробництва уповільнилось до 24,3%. Також слід відмітити, що відбувалось зростання імпорту за всіма товарними групами. Слід зазначити, що в структурі імпорту залишається високою частка мінеральних продуктів (33,8% до загального імпорту), що демонструє високу залежність країни від постачальників цих товарів [1].

Важливим фактором розвитку економіки України є прямі іноземні інвестиції. Обсяг чистого притоку прямих іноземних інвестицій становив 1,2 млрд. дол. США. Накопичений обсяг інвестицій в економіку України на кінець другого кварталу 2010 року склав 53,5 млрд. дол. США і зріс з початку року на 2,8%. У розрахунку на одну особу обсяг прямих іноземних інвестицій склав 1167 дол. США і зріс з початку року на 3,1% [1].

Таким чином, Україна залучена до світогосподарських процесів, однак, у взаємодії України з іншими країнами світу спостерігається ряд негативних явищ, таких як залежність України від зовнішніх ринків, від постачальників енергоносіїв, сировинна спрямованість експорту, недостатність прямих іноземних інвестицій і, відповідно, нових технологій. Іншими словами, існує проблема інтеграції України до світової економічної системи – проблема подальшої залученості до світогосподарських процесів на більш високоякісному рівні.

Наявність цих негативних явищ приводить до необхідності проведення комплексу заходів, спрямованих на їх подолання. Основні з них:

- економічна та політична стабільність;
- удосконалення законодавчої бази;

- покращення інвестиційного клімату, що сприятиме притоку прямих іноземних інвестицій і, відповідно, нових технологій, нових форм організації бізнесу тощо;
- розвиток знанняорієнтованих виробництв;
- покращення структури експорту: орієнтація не на сировинну, а на високотехнологічну, наукоємну продукцію;
- зниження залежності від зовнішнього ринку, постачальників енергоносіїв;
- створення гідних умов і оплати праці, що перешкоджатиме відтоку висококваліфікованої робочої сили;
- максимальне використання людського капіталу, інтелектуального потенціалу країни.

Реалізація вказаних заходів на практиці сприятиме успішній інтеграції України до світової економічної системи.

Література:

1. Аналітична записка «Про стан платіжного балансу» (II квартал 2010 року) [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/Publication/econom/Balans/State_2010.pdf.
2. Аналітичний огляд «Оцінка стану платіжного балансу України», вересень 2010 року [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/Publication/econom/Balans/State_2010_pr.pdf.